

PRESSITEADE nr 54/23

Luxembourg, 30. märts 2023

Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-34/21 | Hauptpersonalrat der Lehrerinnen und Lehrer

Avalike haridusasutuste õppetundide videokonverentsi teel otseülekanded kuuluvad isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamisalasse

Hesseni liidumaa (Saksamaa) haridusminister kehtestas kahe 2020. aastal vastu võetud õigusaktiga koolide õppetöö õigusliku ja korraldusliku raamistiku COVID-19 pandeemia ajal. Selle raamistikuga anti eelkõige neile õpilastele, kes ei saa klassis kohal olla, võimalus osaleda tundides otseülekandega videokonverentsi teel. Seoses isikuandmete kaitsega sätestati õpilaste õiguste kaitsmiseks, et videokonverentsil osalemine on lubatud ainult õpilaste endi või alaealiste korral nende vanemate nõusolekul. Seevastu ei olnud ette nähtud asjasse puutuvate õpetajate nõusolekut nende osalemiseks videokonverentsil.

Hesseni liidumaa haridusministeeriumi juures asuv õpetajate esindusorgan ei olnud rahul sellega, et riigisiseste õigusnormidega ette nähtud õppetundide otseülekanneteks videokonverentsi teel ei olnud vaja asjasse puutuvate õpetajate nõusolekut, mistõttu ta esitas nende küsimustega tegeleva ministri peale kaebuse. Kõnealune minister väitis, et isikuandmete töötlemine, mida kujutab endast õppetundide otseülekanne videokonverentsi teel, kuulub riigisiseste õigusnormide kohaldamisalasse, mistõttu võib seda korraldada ilma asjasse puutuva õpetaja nõusolekuta.

Asja menetlenud halduskohus märkis, et Hesseni liidumaa seadusandja tahte kohaselt kuuluvad riigisisised õigusnormid, mille alusel õpetajate isikuandmeid töödeldakse, kategooriasse „täpsemad eeskirjad“, mille liikmesriigid võivad isikuandmete kaitse üldmääruse¹ artikli 88 lõike 1 kohaselt ette näha, et tagada töötajate õiguste ja vabaduste kaitse seoses nende isikuandmete töötlemisega töösuhete kontekstis². See kohus kahtles siiski, kas need õigusnormid on kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 88 lõikes 2³ sätestatud nõuetega. Seetõttu esitas ta Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse.

Euroopa Kohus leidis oma otsuses, et liikmesriigi õigusnorm ei saa olla „täpsem eeskiri“ isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 88 lõike 1 tähenduses, kui see ei vasta nimetatud artikli lõikes 2 sätestatud tingimustele. Peale selle täpsustas Euroopa Kohus, et riigisisised sätted, mis on kehtestatud selleks, et tagada töötajate õiguste ja vabaduste kaitse seoses nende isikuandmete töötlemisega töösuhete kontekstis, tuleb jätta kohaldamata, kui need

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT 2016, L 119, lk 1; edaspidi „isikuandmete kaitse üldmäärus“).

² Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 88 lõike 1, mis on kaitseklausel, näeb ette, et liikmesriigid võivad õigusaktide või kollektiivlepingutega ette näha täpsemad eeskirjad, et tagada õiguste ja vabaduste kaitse seoses töötajate isikuandmete töötlemisega töösuhete kontekstis, eelkõige seoses töölepingu täitmisega, juhtimisega, töö kavandamise ja korraldamisega.

³ Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 88 lõike 2 näeb ette, et need eeskirjad sisaldavad sobivaid ja konkreetseid meetmeid, et kaitsta andmesubjekti inimväärikust, õigustatud huve ja põhiõigusi, eelkõige seoses töötlemise läbipaistvusega, isikuandmete edastamisega kontserni või ühise majandustegevusega tegelevate ettevõtjate rühma siseselt ning järelevalvesüsteemidega töökohal.

sätteid ei vasta isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 88 lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimustele ja piiridele, välja arvatud juhul, kui kõnealused sätted kujutavad endast isikuandmete kaitse üldmääruse ühes teises artiklis⁴ nimetatud õiguslikku alust, mis vastab määruses ette nähtud nõuetele.

Euroopa Kohtu hinnang

Kõigepealt märkis Euroopa Kohus, et **õpetajate isikuandmete töötlemine seoses otseülekannetega, mis tehakse videokonverentsi teel nende antavatest avalike haridusasutuste õppetundidest, kuulub isikuandmete kaitse üldmääruse esemelisse kohaldamisalasse**. Seejärel täpsustas ta, et see õpetajate – kes on töötajate või ametnikena Hesseni liidumaa avalikus teenistuses – isikuandmete töötlemine kuulub isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 88 isikulisel kohaldamisalasse, mis käsitleb töötajate isikuandmete töötlemist töösuhete kontekstis.

Esimesena käsitles Euroopa Kohus küsimust, kas „täpsem eeskiri“ isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 88 lõike 1 tähenduses peab vastama selle artikli lõikes 2 sätestatud tingimustele. Euroopa Kohtu sõnul tuleneb isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 88 lõike 1 sõnastuses sõna „täpsemad“ kasutamisest, et selles sättes silmas peetud eeskirjadel peab olema reguleeritavale valdkonnale omane normatiivne sisu, mis erineb selle määruse üldnormidest. Ühtlasi tuleneb isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 88 sõnastusest, et selle artikli lõige 2 piiritleb nende liikmesriikide kaalutlusruumi, kes plaanivad võtta nimetatud artikli lõike 1 alusel vastu „täpsemad eeskirjad“. Seega leidis Euroopa Kohus esiteks, et need eeskirjad ei või piirduda üksnes kõnealuse määruse sätete – mis näevad ette isikuandmete töötlemise seaduslikkuse tingimused ja selle töötlemise põhimõtted⁵ – kordamisega või neile tingimustele ja põhimõtetele viitamisega. Need eeskirjad peavad olema suunatud töötajate õiguste ja vabaduste kaitsmisele seoses nende isikuandmete töötlemisega ning sisaldama sobivaid ja konkreetseid meetmeid, et kaitsta andmesubjekti inimväärikust, õigustatud huve ja põhiõigusi. Teiseks peab see toimuma eelkõige seoses töötlemise läbipaistvusega, isikuandmete edastamisega kontserni või ühise majandustegevusega tegelevate ettevõtjate rühma siseselt ning järelevalvesüsteemidega töökohal. Järelikult selleks, et õigusnormi saaks kvalifitseerida „täpsemaks eeskirjaks“ isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 88 lõike 1 tähenduses, peab see vastama selle artikli lõikes 2 sätestatud tingimustele.

Teisena täpsustas Euroopa Kohus, millised tagajärjed on sellel, kui tuvastatakse, et asjaomased riigisisesed sätted ei ole kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 88 lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimuste ja piiridega.

Euroopa Kohus tuletas meelde, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul, kes on ainsana pädev tõlgendama riigisest õigust, tuleb hinnata, kas asjaomased riigisisesed sätted vastavad isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 88 ette nähtud tingimustele ja piiridele. Siiski märkis Euroopa Kohus, et need riigisisesed sätted, mis seavad töötajate isikuandmete töötlemise tingimuseks, et töötlemine on vajalik teatavatel töösuhete täitmisega seotud eesmärkidel, näivad kordavat isikuandmete kaitse üldmääruses juba sätestatud⁶ töötlemise üldise seaduslikkuse tingimust, lisamata täpsemat eeskirja selle määruse artikli 88 lõike 1 tähenduses. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks tuvastama, et need riigisisesed sätted ei vasta isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 88 sätestatud tingimustele ja piiridele, siis peab ta need sätted põhimõtteliselt kohaldamata jätma. Nimelt tuleneb liidu õiguse esimuse põhimõttest, et kui puuduvad täpsemad eeskirjad, mis vastaksid isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 88 sätestatud tingimustele ja piiridele, reguleerivad isikuandmete töötlemist töösuhete kontekstis nii erasektoris kui ka avalikus sektoris vahetult selle määruse sätted.

Sellela seoses märkis Euroopa Kohus, et sellise isikuandmete töötlemise suhtes, nagu oli kõne all selles kohtuasjas, võib kohaldada isikuandmete kaitse üldmääruse muid artikleid⁷, mille kohaselt on isikuandmete töötlemine seaduslik, kui see on vajalik vastutava töötaja seadusjärgse kohustuse täitmiseks või avalikes huvides oleva

⁴ Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõige 3.

⁵ Sätestatud vastavalt isikuandmete kaitse üldmääruse artiklites 6 ja 5.

⁶ Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punkt b.

⁷ Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 esimese lõigu punktid c ja e.

ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks. Seoses nende kahe seaduslikkuse juhtumiga on isikuandmete kaitse üldmääruses⁸ esiteks sätestatud, et töötlemine peab põhinema kas liidu õigusel või vastutava töötleja suhtes kohaldataval liikmesriigi õigusel, ja teiseks lisatud, et töötlemise eesmärk määratakse kindlaks selles õiguslikus aluses või see on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks.

Seega, **kui eelotsusetaotluse esitanud kohus jõuab järeldusele, et töösuhete kontekstis isikuandmete töötlemist reguleerivad riigisisised sätted ei vasta isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 88 lõigetes 1 ja 2 ette nähtud tingimustele ja piiridele, peab ta veel kontrollima, kas need sätted kujutavad endast isikuandmete kaitse üldmääruse muus artiklis⁹ viidatud töötlemise õiguslikku alust, mis vastab selles määruses ette nähtud nõuetele.** Kui see on nii, siis ei või neid riigisiseseid õigusnorme kohaldamata jätta.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teiste liimesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Marta Osleja, ☎ (+352) 4303 6005.

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎ (+32) 2 2964106.

Hoiame ühendust!

⁸ Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõige 3.

⁹ Sätestatud isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõikes 3 koostoimes selle määruse põhjendusega 45.